

Warszawa, dnia 19 sierpnia 2022 r.

Prof. nadzw. Dr hab. Aleksandra Laskowska - Rutkowska

Uczelnia Łazarskiego

Wydział Ekonomii i Zarządzania

Recenzja pracy doktorskiej Pana mgr inż. **Marcina Kubery** pt. „, **ZARZĄDZANIE USŁUGĄ CARSHARINGU A ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ TRANSPORTU W MIASTACH**”

Pracę doktorską napisano na Wydziale Zarządzania Politechniki Częstochowskiej. Promotorem pracy jest Pani dr **hab.inż. Beata Ślusarczyk, prof. PCz.** Praca liczy 288 stron.

Tematyka podjęta w rozprawie doktorskiej

Tematykę podjętą w pracy doktorskiej należy uznać za istotną i aktualną. Rozwiązanie carsharingu wpisuje się w szersze koncepcje takie jak: ekonomia współdzielenia, zrównoważony rozwój, zarządzanie transportem miejskim, inteligentne miasta. Wszystkie one składają się na pejzaż współczesnego świata, w wymiarze ekonomicznym, społecznym, środowiskowym i zarządczym. Stanowią też istotny obszar badawczy.

Cel główny, cele szczegółowe oraz hipotezy badawcze sformułowane w rozprawie doktorskiej

W rozprawie doktorskiej sformułowano cel główny, brzmiący następująco: „Opracowanie zestawu dobrych praktyk w zarządzaniu usługą carsharingu w kontekście zrównoważonego rozwoju transportu w miastach”. Sformułowano ponadto pięć celów szczegółowych:

- C1. Strukturyzacja wiedzy teoretycznej dotyczącej usługi carsharingu oraz rozumienia istoty zrównoważonego rozwoju transportu w miastach.
- C2. Zdefiniowanie czynników wpływających na atrakcyjność carsharingu z punktu widzenia klienta.
- C3. Określenie wpływu carsharingu na transport i komunikację publiczną w miastach.

C5. Operacjonalizacja wdrożenia pojazdów elektrycznych w zakresie zapotrzebowania na usługę carsharingu

Aby zrealizować cel pracy Autor sformułował hipotezę główną, wspartą hipotezami szczegółowymi o następującym brzmieniu:

Hipoteza główna: Usługa carsharingu wpływa pozytywnie na zrównoważony rozwój transportu w miastach.

H1. Zwiększenie atrakcyjności carsharingu z punktu widzenia klienta zmniejsza potrzeby posiadania i użytkowania samochodów prywatnych, a w rezultacie wpływa pozytywnie na zrównoważony rozwój transportu w miastach.

H2. Korzystanie z usługi carsharingu zmniejsza popyt na usługi komunikacji miejskiej.

H3. Pozytywne zaangażowanie władz miejskich wpływa na rozwój usługi carsharingu

H4. Zastosowanie nowoczesnych i przyjaznych konsumentom narzędzi informatycznych wspierających zarządzanie usługą carsharingu zwiększa liczbę jej nabywców

H5. Wprowadzenie pojazdów elektrycznych w ramach usługi carsharingu wpływa na zwiększenie zainteresowania użytkowników usługą.

Struktura pracy doktorskiej

Strukturę pracy doktorskiej podporządkowano realizacji celu oraz weryfikacji hipotez badawczych.

Pierwszy rozdział omawia podstawę teoretyczną zrównoważonego rozwoju w odniesieniu do zarządzania transportem w miastach. Przedstawiono w nim koncepcję „zrównoważonego rozwoju” w ujęciu czasowym . Zaprezentowano osadzone w literaturze, aspekty zarządzania transportem miejskim i zrównoważoną mobilnością, oraz przykłady ich praktycznego zastosowania. Omówiono zastosowanie narzędzi telematycznych , wspomagających i ułatwiających zarządzanie transportem miejskim.

W drugim rozdziale omówiono usługę carsharingu w oparciu o piśmiennictwo krajowe i zagraniczne. Zaprezentowano w nim koncepcję ekonomii współdzielenia, której przykładem jest usługa carsharingu. Przedstawiono zarys historyczny rozwoju usługi w Europie i na świecie.

Trzeci rozdział dotyczy implementacji carsharingu w polskich miastach. Zaprezentowano problemy systemu transportowego, które występują w obszarach miejskich. Ukazano początki i rozwój usługi by w dalszej części rozdziału dokonać dokładnej charakterystyki przedsiębiorstw oferujących współdzielenie pojazdów w Polsce. W końcowej części Autor podjął próbę oceny wpływu otoczenia na krajowy rynek usługi carsharingu.

W czwartym rozdziale pracy przedstawiono schemat koncepcji badań, metodykę procesu badawczego i dokonano charakterystyki próby badawczej, która składała się z trzech grup: użytkowników usługi, kadry menedżerskiej przedsiębiorstw carsharingowych i reprezentantów urzędów miejskich. Dokonano analizy porównawczej oceny usługi jak i aspektów powiązanych z jej rozwojem i administrowaniem, poprzez zestawienie i interpretację wyników pozyskanych od wszystkich badanych grup.

Ostatni - piąty rozdział rozprawy poświęcony jest umiejscowieniu usługi carsharingu w kontekście zrównoważonego rozwoju transportu w miastach. Zaprezentowano oceny usługi wydane przez użytkowników, wraz z wadami i czynnikami wpływającymi na atrakcyjność oraz określono ich znaczenie na zarządzanie carsharingiem. W dalszej części rozdziału, na podstawie odpowiedzi uzyskanych od ankietowanych reprezentantów urzędów miejskich, opisano i scharakteryzowano elementy zrównoważonej mobilności funkcjonującej w polskich miastach, w tym samej usługi carsharingu. Przedstawiono rolę pojazdów elektrycznych w usłudze oraz ich wpływ na rozwój współdzielonej mobilności.

Merytoryczna ocena rozprawy doktorskiej

Temat rozprawy doktorskiej stanowi istotne i aktualne zagadnienie. Warto zwrócić uwagę na kompleksowy i interdyscyplinarny charakter pracy, w której poruszono kilka — wiodących w obecnym świecie - zagadnień, takich jak: ekonomia współdzielenia, zrównoważony rozwój, zarządzanie transportem miejskim, inteligentne miasta.

Struktura pracy jest konsekwencją obranego celu, a także sformułowanych w pracy hipotezy głównej i hipotez pomocniczych. Przeprowadzony wywód ma charakter spójny i logiczny. Przyjęta metodyka przedstawienia problemu, tzn. wyjście od zagadnień ogólnych i przejście do zagadnień szczegółowych, związanych z usługą carsharingu, również jest prawidłowa.

Trzy pierwsze rozdziały pracy mają charakter wprowadzający i teoretyczny. Opisano w nich w uporządkowany sposób kluczowe dla rozprawy zagadnienia.

Rozdział czwarty i piąty odnoszą się do przeprowadzonych przez Autora pracy badań, związanych z usługą carsharingu.

Struktura pracy jest prawidłowa i właściwa dla problematyki omawianej w pracy doktorskiej.

Jeśli chodzi o samo **badanie i reprezentantów grupy badawczej**, warto zwrócić uwagę na dużą liczbę -1176 wypełnionych ankiet wśród użytkowników usługi carsharingu.

Znacznie mniejsza liczba ankiet została wypełniona przez urzędników miejskich - 14 osób. I tu odczuwam pewien niedosyt, choć rozumiem, że zaangażowanie większej liczby urzędników miejskich w badanie stanowi istotną trudność.

Badaniem objęto także wszystkich pięciu operatorów usługi carsharingu na terenie Polski. Wywiady ustrukturyzowane przeprowadzono z udziałem kadry zarządzającej wszystkich firm oferujących usługę carsharingu. W ustrukturyzowanym wywiadzie zawarto 16 pytań otwartych. Uzyskanie akceptacji udziału kadry zarządzającej firm carsharingowych dla uczestnictwa w tego typu badaniu należy uznać za niewątpliwe osiągnięcie Autora dysertacji.

Do uzyskania pełniejszego obrazu przyszłości dotyczących roli carsharingu w zrównoważonym rozwoju transportu w miastach zabrakło mi włączenia do rozważań i badań szerszej perspektywy - mianowicie strategii państwa w obszarze rozwoju polityki transportowej i zrównoważonego rozwoju z uwzględnieniem carsharingu.

W efekcie przeprowadzonych przez Autora pracy badań, hipotezy: 1,3 oraz 4 zweryfikowano pozytywnie. Hipotezę 2 i 5 zweryfikowano negatywnie.

Wartość dodana pracy i aspekt jej oryginalności wynika z podjęcia w rozprawie doktorskiej kwestii **zarządzania** usługą carsharingu oraz przeprowadzenia badań, uwzględniających

perspektywę trzech grup: użytkowników carshingu, przedsiębiorców oferujących tę usługę oraz włodarzy miast.

Autor pracy przedstawił zestaw dobrych praktyk w zarządzaniu usługą oraz rekomendacji dla miast w zakresie współdzielonej mobilności, co stanowi o aplikacyjnej wartości przeprowadzonych badań. Szkoda, że prezentacji autorskiego katalogu dobrych praktyk, Autor nie poprzedził omówieniem dobrych praktyk, występujących na rynkach carsharingowych rozwiniętych lepiej od rynku polskiego.

Metodyczna ocena pracy doktorskiej

Cel, hipoteza główna i hipotezy pomocnicze sformułowano prawidłowo. Struktura pracy również została skonstruowana we właściwy sposób. W sposób prawidłowy dobrano także metody badawcze, takie jak: analiza literatury krajowej i zagranicznej, badanie ankietowe oraz wywiad ustrukturyzowany, analiza statystyczna i opisowa.

Wykorzystane w pracy metody analizy statystycznej opisano w wystarczający sposób.

Wymogi formalne, styl pisania pracy oraz stosowanie przypisów spełniają kryteria pisania prac doktorskich, choć występują w niej pewne niedoskonałości natury stylistycznej i językowej.

Kluczowe kwestie, podjęte w części badawczej pracy, takie jak np. weryfikacja hipotez badawczych czy zestaw dobrych praktyk w zarządzaniu usługą carshingu Autor ilustruje czytelnymi zestawieniami w ujęciu tabelarycznym. Zwiększa to przejrzystość pracy i świadczy o umiejętności syntezy.

Konkluzja końcowa

Praca doktorska autorstwa Pana mgr inż. Marcina Kubery stanowi rzetelne i wartościowe opracowanie. Za wartość dodaną pracy należy uznać opracowanie autorskiego zestawu dobrych praktyk w zarządzaniu usługą oraz rekomendacji dla miast w zakresie współdzielonej mobilności. Cel pracy został zrealizowany, hipotezy badawcze zweryfikowane. Praca spełnia kryteria pracy doktorskiej. Opiniuję ją pozytywnie.

Aleksandra Laskowska-Rutkowska